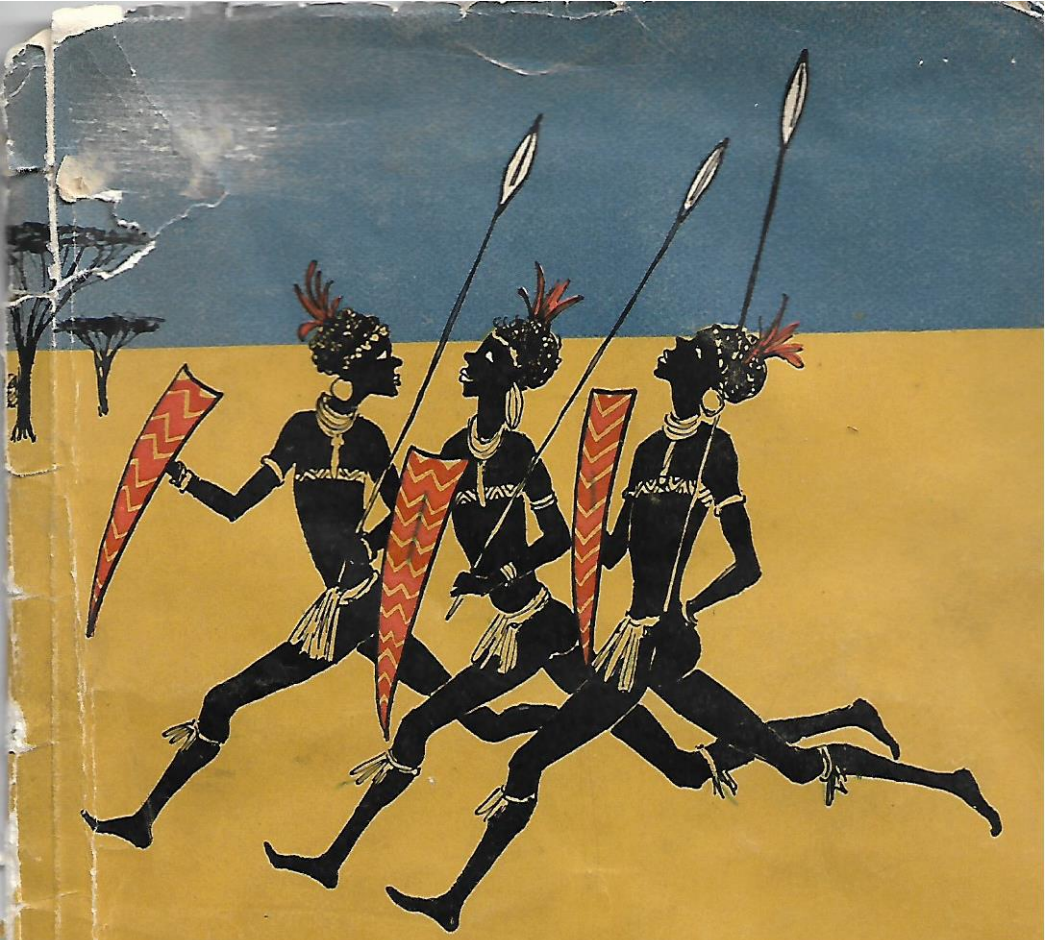

A RÉTI VARÁZSLÓ

MÓRA FERENC KÖNYVKIADÓ

A RÉTI VARÁZSLÓ

(NÉGER NÉPMESÉK)

3040/R61

FŐVÁROSI ÁLTALÁNOS ISKOLA
BUDAPEST

MÓRA FERENC KÖNYVKIADÓ

BUDAPEST 1957

274

A meséket az

Afrikanische Märchen

(Märchen der Weltlitteratur, Jena, 1922, Diderich Verlag)

című kötet alapján válogattuk

MAGYARRA ÁTDOLGOZTA
SZEGŐ ISTVÁN

*

MOLNÁR ÁGNES
RAJZAIVAL

A kiadásért felel a Móra Ferenc Könyvkiadó igazgatója
Felelős szerkesztő: Tóth Aszódi Éva Képszerkesztő: Szántó Tibor
Szakmai szempontból ellenőrizte: Vajda László
Műszaki vezető: Gortvai Tivadar
20 000 példány, 3 (A/5) ív, MNOSZ 5601-54

1-570204 Athenaeum (F. v. Soproni Béla)

KIMANAUEZE FIA ÉS A NAP MEG A HOLD LEÁNYA

Sok mese szól Kimanaueze-ról. Most a fiáról beszélek el egyet.

Az ifjú felnőtt és már házasságra kellett gondolni. Ekkor így szólt hozzá Kimanaueze, az apa:

— Itt az ideje, házasodjál meg, fiam!

Az ifjú azonban így felelt:

— Nem akarok feleséget a földről.

— Honnan akarsz hát házasodni? — kérdezte Kimanaueze.

— A Nap és a Hold leányát akarom feleségül venni.

Az emberek, akik hallották ezt a beszédet, félelmükben térdrerogytak.

— Ugyan, ki juthatna fel az égbe, a felhők fölé, ahol a Nap és a Hold leánya él?

— És én mégis őt kívánom!

Az ifjú leánykérő levelet írt hát a Napnak s a levelet átadta egy antilopnak.

— Én nem tudok a felhőkig fölugrani — mondta az antilop és odaadta a levelet egy vércsének.

— Én nem tudok olyan magasra felrepülni, hogy elérjek az égig — felelte a vércse és átadta a levelet a sasnak.

A sas pedig így szólt:

— Csak félútig jutok fel.

— Mit tegyek? — töprengett az ifjú. Fogta a levelét, eltette egy szekrénykébe és várt.

A Nap és a Hold szolgálói a földre járnak le vízért.

Egy napon Mainu, a béka, felkereste az ifjút és megszólította:

— Ifjú ember, add ide nekem a leveledet, én majd eljuttatom a leányhoz.

— Eriggy már! — nevetett az ifjú. — A madarak nem vállalták a megbízást; és te, a vízben élő, akarsz feljutni a felhők közé! Ugyan!

A béka azonban így felelt:

— Bízd rám, barátom, én feljutok.

Kimanaueze fia átadta a levelet és azt mondta:

— De most aztán megtedd, amit igértél, mert ha nem, csúnyán megbánod!

A béka elment ahhoz a forráshoz, ahonnan a Nap és a Hold szolgálói vizet szoktak meríteni. Szájába vette a levelet, bebújt a forrás alá és várt. Nem sokáig kellett várnia. Jöttek a szolgálóleányok, hogy vizet merjenek. A kancsókat leeresztették a forrásba; a béka zsuppsz! belebújt az egyik kancsóba.

Amikor a kancsók megteltek vízzel, a lányok felvitték őket a fellegekbe. Persze nem tudták, hogy a béka is benn csücsül az egyikben. Hazatérve, helyükre tették a kancsókat. A béka kibújt és a levelet az asztalra tette. Azután elbújt a szoba egyik sarkában.

Egy kis idő múlva Nap asszonyság személyesen lépett a szobába, ránézett az asztalra és meglátta a levelet:

— Hogy kerül ide ez a levél? — kérdezte meglepetten.

FŐVÁROSI ÁLTALÁNOS
CSANÁDY UTCA
BUDAPEST

— Nem tudjuk — felelték a szolgálóleányok.

Nap asszonyság tüstént kibontotta a levelet és olvasta:

„*Én, a földi Kimanaueze fia, Tumba-Ndala unokája, szeretném feleségül venni Nap asszonyság és Hold uram leányát.*"

Gondolkozik, gondolkozik a Nap, majd így szól magában:

— Kimanaueze a földön lakik, én a felhők fölött, vajon ki hozta fel a levelet?

Azzal fogta és a szekrényébe zárta.

Alighogy a Nap elolvasta és elzárta a levelet, a béka visszabújt a kancsóba. Egy idő múlva, amikor a kancsók kiürültek, a vízhordó leányok megint le-

szálltak a földre, friss vízért. A forráshoz érve, bemártották a kancsókat, zsupsz! a béka kiugrott és elbújt a víz alatt. Amikor a kancsók megteltek, útnak indultak a leányok.

A béka kibújt a vízből és elindult a faluba.

Kérdi Kimanaueze fia a békát:

— No, te nagy legény, hol jártál a levelemmel?

A béka vidáman felelte:

— A leveledet feljuttattam, de még nem kaptam választ.

Kimanaueze fia azonban kételkedett:

— El se hiszem, ott se voltál!

— Majd megtudod, hogy ott voltam — válaszolt a béka.

Elmúlt egy pár nap. Kimanaueze fia újból írt egy levelet és ebben első levele felől érdeklődött.

„*Minap írtam Nap asszonyomnak és Hold uramnak, levelemet el is vitték, de nem kaptam választ, sem arra, hogy elfogadják-e kérésemet, sem arra, hogy elutasítják-e.*"

Aláírta a levelet, lezárta és hívta a békát. Mainu a levéllel a forráshoz sietett, és bebújt a víz alá.

Egy idő múlva megérkeztek a vízhordó leányok a forráshoz. Alámerítették a kancsókat, a béka meg belebújt. A kancsók megteltek, a lányok felemelték őket és pókszőtte szálon felszálltak a felhők közé.

Megérkeznek, belépnek a házba és leteszik a kancsókat.

A béka kimászik a kancsóból, előveszi a levelet, ráteszi az asztalra és elbújik egy sarokban.

Nap asszony hamarosan keresztülmegy a szobán, ránéz az asztalra: ismét egy levél fekszik rajta. Kinyitja, olvassa:

„Én, Kimanaueze fia, Tumba-Ndala unokája, érdeklődöm előző levelem felől. Nem kaptam semmiféle választ."

Nap asszony elcsodálkozik:

— Leányok, ti hoztátok a levelet, amikor vízért jártatok a földön?

— Mi ugyan nem! — felelték a leányok.

A Nap kételkedik, csóválja fejét, a levelet azonban egy dobozba teszi és a következőt írja Kimanaueze fiának.

„Tudd meg, ismeretlen, aki a lánykérő-leveleket írod, hogy neked adom leányomat, de egy feltétellel: ha magad jössz el érte, hogy megismerhesselek és elhozod a házasság-pénzt."

Befejezi a levelet, összehajtja, leteszi az asztalra és elmegy. A béka kibújik a rejtekhelyéről, magához veszi a levelet, bebújik a kancsóba és vár.

A kancsók ismét kiürülnek. A leányok fogják őket és pókszőtte szálon leereszkednek a földre. Odaérnek a forráshoz, bemártják a kancsókat a vízbe, a béka kimászik és a forrás alján elbújik. Amikor a kancsók megteltek, a leányok ismét felszállnak. A béka kibújik a vízből és beugrál a faluba.

Este elmegy Kimanaueze házához és kopog. Kimanaueze fia kérdezi:

— Ki van kint?

— Én vagyok, Mainu, a béka.

Kimanaueze fia felugrik az ágyáról, ahol éppen ábrándozott és szólítja:

— Lépj be.

A béka belép, átadja a levelet és újra kimegy.

Kimanaueze fia kinyitja a levelet és olvassa.

Nagyon tetszik neki, amit a Nap válaszolt és így szól:

FŐVÁROSI ÁLTALÁNOS

— Te béka, mégiscsak igaz volt, amikor azt mondtad: „Bízd rám magad, én feljutok."

Álmodozott még egy kissé, majd elaludt.

Másnap reggel előkészített negyven rézpénzt és újra írt egy levelet:

„Most már csak a házassági ajándékról kell gondoskodnom. Kérlek, közöld velem, mennyi legyen."

Befejezi levelét, magához hívja Mainut, a békát, odaadja neki az írást és a negyven rézpénzt.

— Arra kérlek, gyorsan vidd el az ajándékomat.

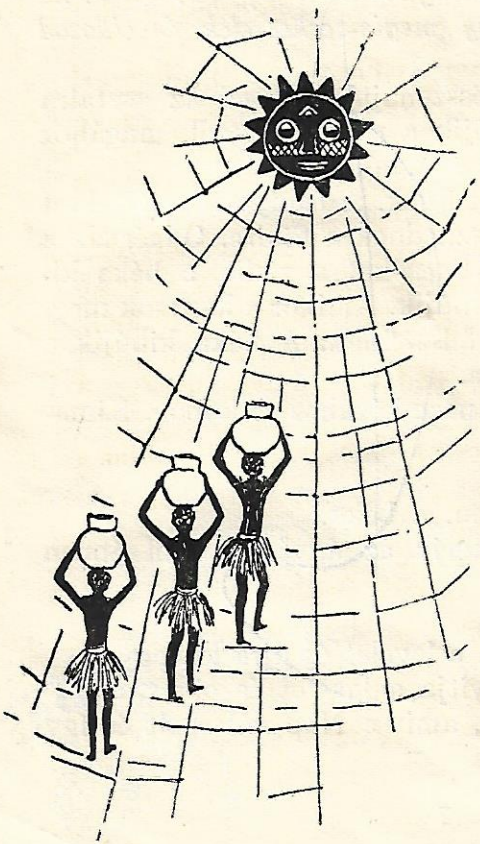

A béka elmegy a forráshoz, bebújik a vízbe és vár. Egy idő múlva jönnek a leányok, bemártják a kancsókat, a béka belemászik. Amikor a kancsók megtelnek, a leányok kiemelik, vállukra veszik és pókszőtte szálon felszállnak; megérkeznek, leteszik a kancsókat és kimennek a szobából.

A béka kiugrik a kancsóból, leteszi a levelet és a pénzt az asztalra és elbújik egy sarokban.

Jön a Nap, megtalálja a levelet és a pénzt. Elolvassa a levelet és elmeséli férjének a földi vőlegény dolgát.

Most már új gondja van:

— Hiszen én nem ismerem azt, aki a levelet hozta. Vajon milyen vacsorát főzzünk számára?

A Hold megnyugtatja:

— Valamit majd csak kitalálunk és az asztalra tesszük, oda, ahol a leveleket találod.

— Igazad van — válaszolt a felesége.

Leöltek egy csirkét, megfőzték, készítettek kukoricakását is hozzá. Az ételeket az asztalra tették és becsukták az ajtót. A béka odamegy az asztalhoz, megeszi az ételeket és megint elbújik a sarokban.

A Nap asszony ismét levelet ír:

„*Kedves vőm! A negyven rézpénzt megkaptam. A jegy-ajándék egy zacskó arany legyen.*"

Aláírja a levelet, az asztalra teszi és elmegy. A béka előbújik rejtekhelyéről, magához veszi a levelet, bemászik a kancsóba és elalszik.

Másnap a szolgálóleányok megint leszállnak a földre, a forráshoz mennek, megmerítik a kancsókat. A béka kimászik a kancsóból. Amikor a leányok kancsója megtelt, pókszőtte szálon felszállnak a felhőkbe.

A béka kijön a vízből és elsiet a faluba. Bemegy a házba és estig vár.

Amikor már lement a nap, bekopog Kimanaueze fiának ajtaján.

— Én vagyok Mainu, a béka.

— Lépj be!

A béka belép, átadja a levelet és elmegy.

Kimanaueze fia felnyitja a levelet, elolvassa, majd félreteszi.

Hat napig tartott, amíg a zacskó megtelt arannyal. Ekkor az ifjú ismét hívta a békát. Most a következő levelet írta:

„Kedves szüleim! Itt küldöm a jegy-ajándékot, nemsokára magam megyek, hogy feleségemet elhozhassam szüleim házához."

A levelet és a pénzt átadta a békának.

A béka elmegy a forráshoz, elbújik a víz alatt.

Nemsokára jönnek a vízhordó leányok, megmerítik kancsóikat, a béka bemászik a kancsóba. Amikor a kancsók megteltek, a leányok kiemelik a vízből és pókszőtte szálon felszállnak. A kancsókat a szobába teszik és kimennek. A béka kimászik a kancsóból, leteszi a levelet és a zacskót az asztalra és elbújik a sarokban.

Nap asszony bejön a szobába, megtalálja a levelet és a pénzt.

Szólítja a férjét. Mutatja a zacskó aranyat és a levelet.

— Legyen hát — válaszol a Hold.

Leölnek egy malacot, megsütik és az asztalra teszik. A béka letelepszik az asztalhoz és megeszi a sültet. Amikor jóllakott, visszamászik a kancsóba és elalszik.

Másnap a leányok fogják a kancsókat és leszállnak a földre. Amikor a forráshoz érnek, bemártják a kancsókat a vízbe. A béka kimászik és elbújik. Amikor a kancsók megtelnek, kiemelik őket és a szolgáló-leányok pókszőtte szálon felszállnak a felhőkbe.

A béka elballag a faluba.

— Ifjú gazdám — szól Kimanaueze fiához —, a jegyajándékot odaadtam, megkapták. Malacot sütöttek nekem, megettem. Most állapítsd meg a napot, amikor asszonyodat haza akarod hozni.

Kimanaueze fia megköszönte.

— Jól cselekedtél, kis békám.

Eltelt még tíz nap és azután még kettő.

Kétszer hat nap múlva így szól a békához Kimanaueze fia:

— Szükségem van valakire, aki menyasszonyomat hazahozza, de nem találok senkit. Mindenki azt mondja: „Nem tudok odáig feljutni." Mitévő legyek, béka?

Mire az így válaszol:

— Ne aggódjál, ifjú, én elhozom a menyasszonyodat.

Az ifjú tétovázott:

— Ezt már nem hiszem. A leveleket ugyan elintézted, de a leányt elhozni biztosan nem tudod.

A béka biztatta:

— Légy nyugodt, én elhozom.

Kimanaueze fia végül így szólt:

— Próbáljuk meg.

Útravalót is adott a békának.

A béka ismét elment a forráshoz, bebújt a vízbe. Egy idő múlva megjönnek a vízhordó leányok, bemerítik a kancsókat, a béka bebújik. Amikor a kancsók megteltek, a leányok megint felszállnak a pókszőtte szálon. A szobában leteszik a kancsókat és elmennek. A béka kijön a kancsóból és elbújik. Amikor az est leszállt, a béka kimegy a szobából és keresi azt a szobát, ahol a Nap leánya alszik. Meg is találja; a lány mélyen alszik. A béka leragasztja a szemét kenőccsel, aztán beköti selyemkendővel.

Visszasurran a régi helyére, ismét elbújik egy sarokba és elalszik.

Másnap a házban mindenki felkelt idejében, csak a leány nem. Kérdezik tőle:

— Nem kelsz fel?

— Nem tudom kinyitni a szememet, nem látok.

Szülei aggódnak:

— Mi baja lehet, hiszen tegnap még nem panaszkodott.

Nap asszonyság a szolgálóleányokat szólította:

— Menjetek el Fehér Felhőhöz, a jóshoz.

A leányok elmentek a jóshoz, de nem szóltak a betegségről, csak annyit mondtak:

— Azért jöttünk, hogy jósolj nekünk.

A jós varázskockájába nézett és így szólt:

— Betegség vezetett benneteket hozzám. Ti nem magatoktól jöttetek, benneteket azért küldtek, hogy betegségről jósoljak nektek.

A küldöncök egyszerre felelték:

— Igaz, amit mondasz. Arra kérünk, állapítsd meg, mi a baj oka?

A jós ismét belenéz a varázskockába:

— A beteg leány még nem ment férjhez, de már van jegyese. Az küldi rá a varázslatot: „Engedjétek hozzám menyasszonyomat: ha nem jön, meghal." Én a jós, azt tanácsolom, vigyétek a vőlegényéhez, hogy minél előbb megmeneküljön.

A leányok siettek, átadták a jós üzenetét asszonyuknak.

— Jól van — szólt a Nap —, most aludni térünk és holnap elkísérhetitek a földre.

A béka a sarokban minden szót hallott.

Éjszaka visszabújt a kancsóba; a vízhordó leányok reggel felkerekednek, leszállnak a földre, megmerítik a kancsókat a forrásban. A béka kimászik a kancsóból és elbújik. A vízhordó leányok visszamennek a felhők közé. A Nap így szól a pókokhoz:

— Szőjetek óriási szivárványszínű pókhálót, olyat, hogy a földig érjen, leányomat azon küldöm a földre.

A pókok tüstént hozzákezdtek a munkához, de jó időbe tellett, míg elkészült a szivárványszínű szőnyeg.

A béka közben kimászott a forrásból és elment a faluba. Felkereste Kimanaueze fiát és szólt hozzá:

— Ma este érkezik a menyasszonyod.

Kimanaueze fia méregbe jött és rárivallt a békára:

— Ezt már aztán igazán nem hiszem!

A béka csöndesen felelt:

— Higgyél nekem. Ma éjszaka itt lesz nálad.

Azzal visszament a forráshoz és elbújt a víz alá.

A nap nyugodni tért. A vízhordóleányok elindultak a földre és magukkal vitték a Nap leányát is és a forrásnál letették, majd a pókszőtte szálon visszatértek a felhőkbe.

A béka előbújt és megszólította a leányt:

— Azért jöttem, hogy elkísérjelek az uradhoz.

Azzal megmosta a leány szemét friss forrásvízzel és útnak indultak. Kimanaueze fiának házába érve a béka így szólt:

— Kimanaueze fia, elhoztam a menyasszonyodat.

— Légy üdvözölve, Mainu, kedves békám! — kiáltott túláradó boldogságában az ifjú.

Így vette feleségül Kimanaueze fia a Nap és a Hold leányát és boldogan éltek együtt.

És sem azelőtt, sem azóta sem merészelt senki a felhőkig felszállni, mint Mainu, a béka.

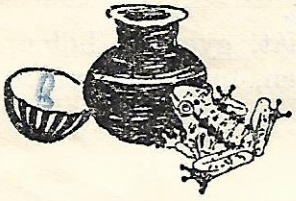

A TEKNŐSBÉKA ÉS AZ ELEFÁNT

A teknősbéka találkozott egyszer az elefánttal.

— Milyen kicsi vagy te, teknősbéka! — szólt csúfolódva az elefánt.

— És te, elefánt, te csakugyan azt hiszed, hogy óriási vagy?

— Meghiszem azt!

— Mondd, láttad te már valaha a saját fejedet?

— Micsodát? A fejemet?

— Mert az akkora, hogy ha egyet ugrom, akkor átugrom rajta.

— Te?

— Én hát!

— Hiszen te olyan kicsi vagy!

— Nem is én vagyok kicsi, hanem te!

— Hát csak rajta; szeretném látni, hogyan ugrasz át a fejemen!

— Jól van, megláthatod. De ma nagyon fáradt vagyok, messziről jövök.

— Hazug vagy, kifogásokat keresel. Hiszen még nekifutni se tudsz.

— Jól van hát, gyere el holnap és állj meg itt, ugyanezen a helyen, majd elbámulsz, mekkorát tudok ugrani.

Az elefánt továbbment. A teknősbéka pedig hazaszaladt a feleségéért, s a megbeszélt helyen elrejtette egy bokorban.

Alighogy felkelt a nap, jött az elefánt.

— Üdvözlégy — köszönt a teknősbéka. — Örülök, hogy eljöttél, elefánt.

— Ne vesztegessük a szót, lássuk, mit tudsz, teknősbéka!

— Állj ide.

Az elefánt megállt az úton; baloldalán a teknősbéka, jobboldalán meg a teknősbékáné, a bokor alatt.

— Nos rajta, teknősbéka, ugorj!

— Hopp! — És a teknősbéka úgy tett, mintha ugrana.

— Huh! — szuszogott a teknősbékáné a másik oldalon.

Az elefánt jobb felé pillant és csakugyan ott látja a teknősbékát.

— Ezt ördöngösen csináltad! Ugorj még egyszer, mert nem láttam jól.

Erre a teknősbékáné szólt a jobboldalon: „hopp!". Mire az elefánt gyorsan a másik oldalra néz, már hallja is a szuszogást, hogy „huh" és a teknősbéka ott van. Így szólt hát az elefánt:

— Most már elhiszem, hogy ugrásban bajnok vagy és túlteszel rajtam is, de futásban biztosan legyőzlek.

— Próbáljuk meg — mondta a teknősbéka.

— Nos, tehát rajta!

— Nem, most nem lehet, nagyon megerőltettem a lábamat az ugrásban, de gyere el holnap.

— Eljövök.

— Itt várlak holnap, korán reggel!

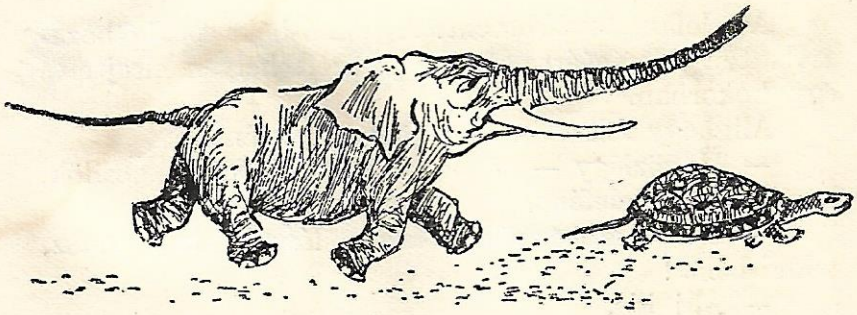

Éjszaka a teknősbéka összeszedte gyermekeit és egész rokonságát és elrejtette őket az úton végig, az egyiket itt, a másikat meg amott.

Gondosan kioktatta őket:

— Jól figyeljetek, és ha látjátok, hogy jön az elefánt, tegyetek úgy, mintha az úton szaladnátok és versenyeznétek vele.

Alighogy hajnalodott, megjelent az elefánt és kihívóan kiáltozott:

— Teknősbéka!

— Itt vagyok! — felelte a teknősbéka.

— Kezdhetjük?!

— Nos rajta, fussunk!

Az elefánt nekilendült, trap, trap, trap.

Amikor véleménye szerint már jó darabot szaladt, meg akart győződni arról, mennyire hagyta maga mögött a teknősbékát és hátrafordult:

— Teknősbéka! — Legnagyobb csodálkozására a válasz pár méterrel előtte az úton hallatszott. — Itt vagyok!

— Teringettét! — bosszankodott az elefánt.

És megint szaladni kezdett és szaladt, szaladt, szaladt.

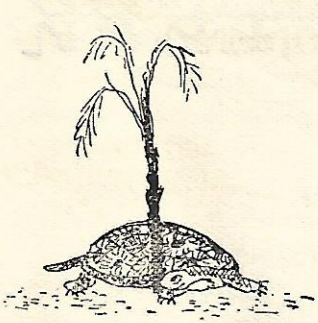

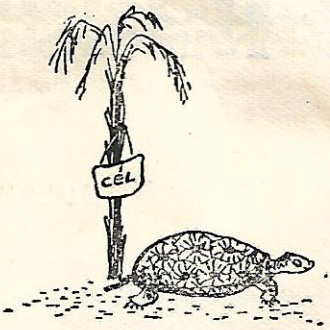

Amikor már jó messzire ért, meg akarta nézni, mennyire hagyta el vetélytársát és megint hátra kiabált:

— Teknősbéka!

— Itt vagyok! — hangzott megint előtte a hang.

Így jelentkeztek sorra a teknősbékák végig az úton és az elefánt alul maradt a versenyben, mert a teknősbéka túljárt az eszén.

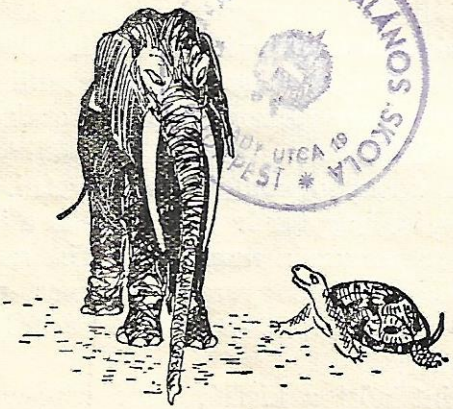

BOSI ÁLTALÁNOS ISKOLA
UTCA 19
PEST

KOLOMODUMO

Réges-régmúlt időkben élt a földön egy rettentő nagy szörnyeteg. Ennek a szörnyű sárkánynak sok ezer mérföldnyire nyúló nyelve volt és akkora farka, hogy lelógott a világ végéről. Teste pikkelyes volt, mint valami krokodilusé és a torka akkora, hogy egyszerre be tudott falni egy ökrösszekeret.

A szörnyeteg neve Kolomodumo volt.

Ide-oda kúszott a földön, és óriásnyelvével embereket és állatokat fogdosott össze.

Senki és semmi sem menekülhetett előle, lenyelt embert, állatot, mindent, ami csak útjába akadt.

A városok és falvak rommá lettek miatta, sakálok üvöltöttek és kígyók sziszegtek bennük.

Egyetlenegy asszony maradt csak életben. Elbújt az erdő sűrűjébe.

Kolomodumo nem tudta követni, mert úgy telefalta magát, hogy már mozdulni is alig tudott.

Az asszonynak nemsokára fia született.

A fiúcska csodagyerek volt, mert már születésekor megvolt minden foga és az első naptól kezdve beszélni is tudott.

Amint nőtt a kisfiú, mind eszesebb és mind bátrabb is lett.

Egyedül kovácsolta magának fegyvereit, vasból lándzsákat és egy nagy, kétélű, éles kardot.

Megküzdött a vadállatokkal és megvédelmezte anyját. Még az oroszlánt is legyőzte, mert karjában igen nagy erő volt.

Semmitől sem félt. Bolyongásai közben elérkezett a valamikor emberlakta vidék romjaihoz.

Este megkérdezte anyját, kik éltek ott. Az asszony erre elmesélte neki a szörnyű szerencsétlenséget, amely a földet sújtotta. Óva intette őt, hogy megközelítse Kolomodumot.

Az ifjú azonban alig várta, hogy megküzdhessen a szörnyeteggel. Anyja sem tudta visszatartani. Felvértezte magát dárdákkal, íjakkal és a karddal, s elindult Kolomodumo keresésére.

Egy nagyon különös holmira lett figyelmes az úton. A szörnyeteg félelmetes nyelve feküdt a földön sok ezer méternyi hosszúságban. Villámgyorsan elővette rúd-

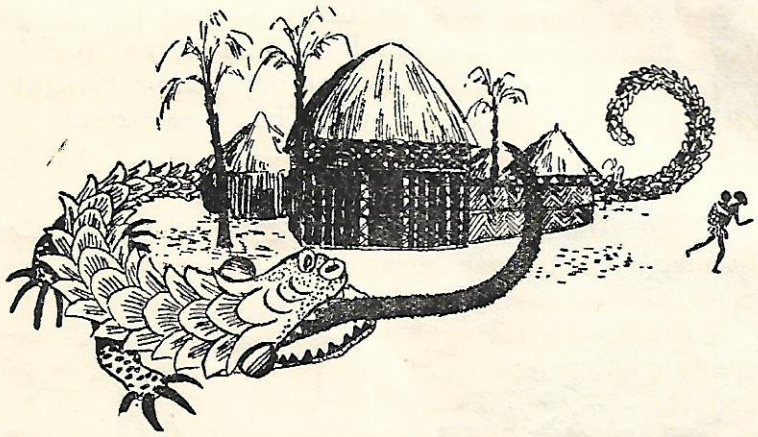

ját és kettévágta a sárkánynyelvet. Most már nem tudta a szörnyeteg nyelvével elkapni őt. Továbbment és rálelt Kolomodumo testére: úgy terült el a síkságon, mint valami óriási hegy. A szörny kitátotta a száját és utána kapott. Az ifjú azonban félreugrott és egyik dárdáját a szörnyeteg szemébe hajította. A szörnyeteg hasa még mindig puffadt volt a sok emberevéstől és ezért nem tudott gyorsan elfordulni.

Így aztán az ifjú második dárdáját is könnyen hajította a szörnyeteg másik szemébe. Most már vak volt Kolomodumo. Ezután az ifjú a sárkány fejébe szúrta a többi dárdát; a szörnyeteg csapkodott a farkával, egy retteneteset üvöltött — s vége volt.

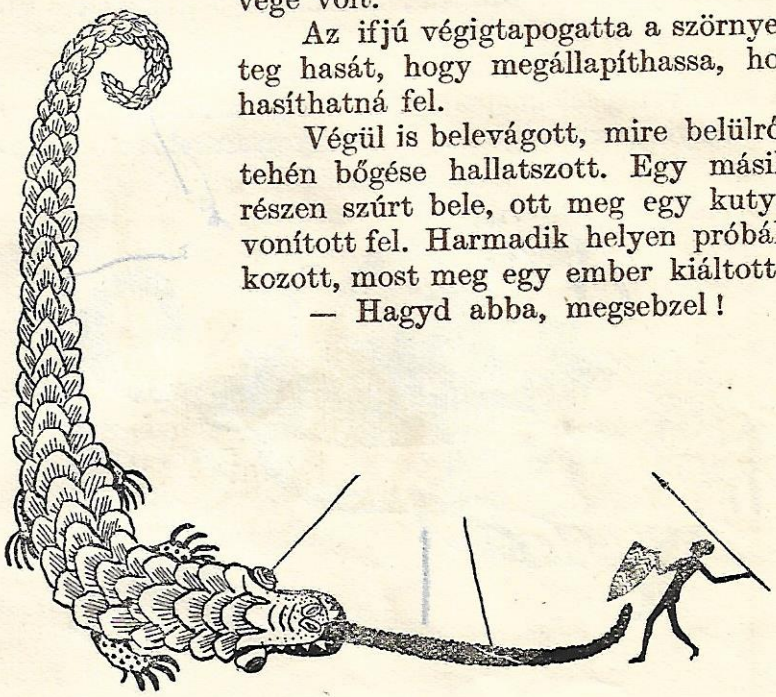

Az ifjú végigtapogatta a szörnyeteg hasát, hogy megállapíthassa, hol hasíthatná fel.

Végül is belevágott, mire belülről tehén bőgése hallatszott. Egy másik részen szúrt bele, ott meg egy kutya vonított fel. Harmadik helyen próbálkozott, most meg egy ember kiáltott:

— Hagyd abba, megsebzel!

Nem tudta az ifjú, hogy mit tegyen. Végül is gondolta:

„Még ha egy kissé meg is sebesítek valakit, kell, hogy segítsek rajtatok, nem hagyhatlak itt benneteket."

A gondolatot tett követte: hosszában felvágta a szörnyeteg hasát és erre előjöttek belőle a felfalt emberek és állatok. Visszatértek elhagyott otthonukba és újból felépítették házukat.

A hős ifjú is a városba költözött anyjával.

A megmentett emberek nagy tanácskozást tartottak és az ifjút királyuknak választották.

MESE A VÍZILÓRÓL, A TEKNŐSBÉKÁRÓL ÉS AZ ELEFÁNTRÓL

A teknősbéka egy forrás partján lakott és apró hagymácskákkal táplálkozott, melyek az árok partján nőttek. Egyszer összetalálkozott a vízilóval. Amikor a hatalmas, nagy állatot meglátta, majd összeesett rémületében.

Legközelebb egy elefánt jött szembe vele az erdőben. Meglepetésében és hatalmas ijedtségében percekre megnémult. Amikor magához tért, első gondolata ez volt:

— Sohasem hittem volna, hogy a vízilónál erősebb állat is él a földön.

De nem azért a legravaszabb állat a teknősbéka az irdatlan nagy őserdőben, hogy ne húzzon hasznot abból, hogy a víziló a vízben él, az elefánt meg a szárazon! Tüstént felkereste a vízilovat és így szólt hozzá:

— Tudod-e barátom, hogy az elefánt szerte a nagy erdőben azzal kérkedik, ő a legerősebb és téged is legyőzne, még a vízben is!

A víziló felfigyelt. A teknősbéka meg csak uszította:

— Mondott ám rólad még mást is. De azt már igazán csak akkor árulom el, ha feleséget szerzel nekem.

A víziló azonban csak nevette a kis, hangoskodó békát:

— Hogy te milyen ostoba vagy! Hát elhiszed, hogy akad nálam erősebb állat itt a földön?

— Hogy elhiszem-e? Hát én magam is jóval erősebb vagyok nálad!

A víziló meg csak nevetett, nevetett a szájaskodó kicsi teknősbékán. De az annál inkább erősködött:

— Ha nem hiszed, győződjél meg róla! Tudod mit? Húzzunk kötelet és meglátjuk, ki az erősebb! Ha berántasz magadhoz a folyóba, elismerem, hogy te vagy az erősebb, de ha nem, akkor megszerzed az asszonyt, aztán óvakodjál tőlem!

— Jól van hát, hozd gyorsan a kötelet — hagyta rá a víziló.

— Pontosan tizenkettőkor itt leszek a kötéllel, de te is itt légy ám — kiáltott a teknősbéka és futott az elefánthoz.

Nagy szemtelenül rápislogott az óriási állatra és így szólt hozzá:

— Hallottad-e hírét annak, hogy a víziló a Nílus partján mindenütt csak azt híreszteli, hogy erősebb nálad? No meg sok mást is híresztel rólad, de azt már csak akkor árulom el, ha fizetsz nekem ezer aranyat.

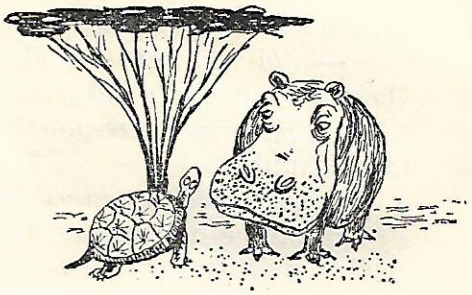

Az elefánt nagyot tüsszentett, fölcsapta az

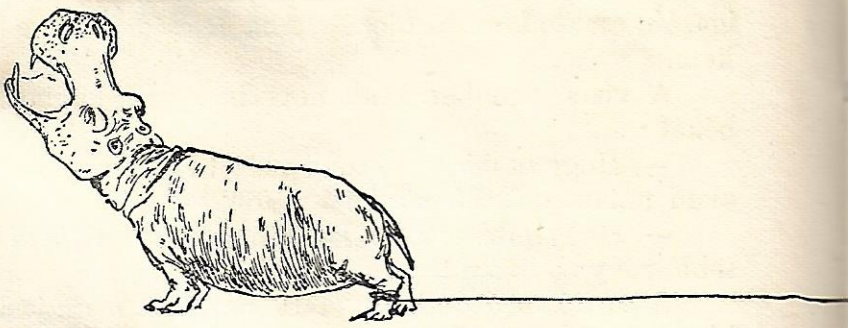

ormányát és rámordult a lábánál ágaskodó teknősbékára:

— Tudd meg, hogy nálam erősebb állat nem él sem a Nílus partján, sem az őserdőben, de még a sivatagban sem!

— Nem-e? Hát hiszen én is erősebb vagyok nálad! — ravaszkodott a teknős.

— Azt szeretném én látni! Ha igaz, hogy erősebb vagy nálam, fizetek neked ezer aranyat és ezenfelül még a házad tájékát is elkerülöm. De hogy bizonyítod be?

— Ennél mi sem egyszerűbb! Húzzunk kötelet! Én fogom az egyik végét a víz partján, te a másikat bent az erdőben és aki az erősebb, az ránt egyet rajta.

— Jól van hát — mulatott az elefánt az alkun. — De azután nehogy felültess!

— Pontosan tizenkettőkor légy az erdő szélén, ott találkozunk.

A teknősbéka sietett a kötélért.

A nap a legmagasabban állott éppen, amikor az elefánt megérkezett az erdő szélére. Meglátta a hosszú

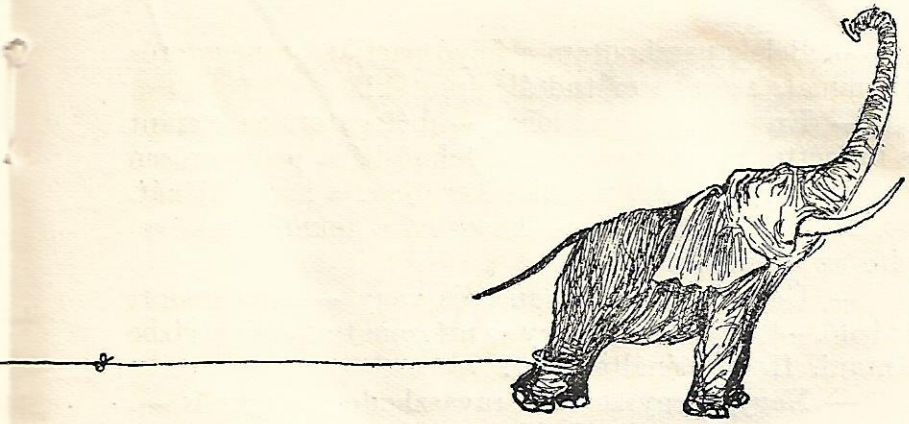

kötelet, felkapta az egyik végét és elindult vele a sűrűbe. A teknősbéka a kötél másik végét elvitte a folyópartig és ott összekötözte a víziló kötelével. Ő maga egyik bokor mögé bújt és onnan leste, hogy mi lesz.

— No lám csak, milyen apró és még a végén elránt engem — gondolta az elefánt és patakokban folyt róla az izzadság, de csak húzta, húzta a kötelet.

— Mégsem hagyhatom ennyiben — dühöngött a víziló a víz alatt, s majd megszakadt, hogy elrántsa a teknősbékát — vagyishát: az elefántot.

Így aztán addig húzták, húzogatták, rángatták és cibálták a kötelet, mígnem összeestek a fáradságtól. De a teknősbékát egyik sem tudta magához rántani.

Amikor a teknősbéka látta, hogy az elefánt mármár összerogy, odacammogott hozzá és azt mondta:

— Most már láthatod, hogy én vagyok az erősebb; meg se tudtál mozdítani és mégis hogy kimerültél!

— Legalább azt áruld el, hogyan csináltad! — kérte az elefánt tisztelettel.

— Belekapaszkodtam a folyó partjába a négy erős lábammal, azért nem tudtál elrántani.

— Ez valóban igaz lehet — bólogatott az elefánt és kifizette az ezer aranyat. A teknősbéka pedig erősen rászólt, hogy ezentúl messzire kerülje el a háza tájékát.

Most meg a vízilóhoz kocogott a teknős és követelte az elismerést.

— Úgy látszik, valóban erős vagy — álmélkodott a víziló. — Milyen kicsi vagy és mégsem tudtalak a vízbe rántani. Hogy csináltad ezt?

— Nagyon egyszerű — ravaszkodott a teknős —, elmentem a sűrűig és belekapaszkodtam a négy erős lábammal a gyökerekbe. Ezért nem tudtál elhúzni.

A víziló szerzett feleséget a teknősbékának és megígérte, hogy beszél az oroszlánnal, az hirdesse ki, hogy a teknősbéka a világ legerősebb állatja.

Az oroszlán azonban óvatos volt és azt mondta, majd ő maga próbálja ki a teknősbéka erejét és csak aztán állítja ki a bizonyítványt. Erre mindmáig nem került sor, ezért nem kapott még bizonyítványt a teknősbéka, de legalább nyugodtan él a házában a feleségével és messzire elkerüli őt a víziló meg az elefánt.

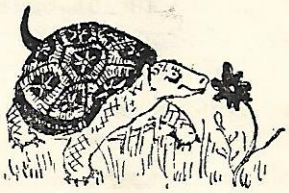

A RÉTI VARÁZSLÓ

Élt egyszer Vavisi falujában egy házaspár. Két gyermekük volt: egy fiú meg egy lány. Amikor leányukat férjhez adták és gazdag jegyajándékot kaptak érte, így szóltak a fiúhoz:

— Most az egész nyáj a tiéd. Itt az ideje, hogy asszonyt szerezz magadnak. Majd mi keresünk neked feleséget, egy szemrevaló, dolgos lányt, akinek tiszteletre méltó emberek a szülei.

A fiú azonban tiltakozott.

— Nem! Ne fáradjatok értem, kedves szüleim! A hazai leányok nem tetszenek nekem. Ha mindenképpen házasodnom kell, majd magam keresek megfelelőt, más törzsbéli lányok közül.

— Tégy úgy, ahogyan jónak látod — válaszoltak a szülei —, de azután ha bajba keveredel, ne minket okolj!

A fiú útnak indult, elhagyta szülőfaluját és elvándorolt messzire, ismeretlen tájakra. Hosszú-hosszú út volt már mögötte, amikor egy faluba ért.

Fiatal leányokat látott, az egyik kukoricát tört, a másik éppen vacsorát főzött. Kiválasztotta gondolatban a neki tetszőt, azután elment a falu véneihez.

— Tisztelettel köszöntelek benneteket, falu vénei, atyáim! — szólt. — Szeretném leányaitokat megnézni és feleséget választani közülük.

— Jól van, megmutatjuk neked őket, azután választhatsz.

Bemutatták neki a leányokat és az ifjú rámutatott arra, aki már előzőleg megtetszett neki. A leány is hozzájárult a választáshoz.

— Szüleid bizonyára utánad jönnek és elhozzák a hozományt? — kérdezték az ifjút a leány szülei.

— Ó, nem — válaszolt az ifjú —, a hozományt magammal hoztam. Itt van, vegyétek.

— Akkor — fűzték hozzá a szülők —, biztosan eljönnek majd később és elvezetik hozzád a feleséget?

— Nem, nem! Inkább kérlek benneteket, engedjétek meg, hogy mindjárt magammal vigyem a leányotokat.

Az ifjú menyasszony szülei beletörődtek, de félrevonták leányukat és néhány jó tanáccsal látták el:

— Légy jó a férjed szüleihez és viseld gondját férjednek.

Azután felajánlották a fiatal párnak, hogy a kiseb-

bik leányuk segítségükre lesz a házi munkában. De a fiatalasszony visszautasította.

Ajánlottak neki másik két lányt, majd tízet, húszat: válasszon a fiatalasszony maga.

De neki egy sem kellett. Végül megszólalt:

— Nekem csak egy a kérésem. Adjátok nekem a mi bivalyunkat, a mezők varázslóját, hadd szolgáljon ő nekem.

— Hogyan — kérdezték —, hiszen tudod, hogy mindnyájunknak élete tőle függ, mi ápoltuk, tápláltuk, mit akarsz vele idegen országban kezdeni? Éhezni fog, azután elpusztul, és mi is rossz sorsra jutunk.

— Nem, nem — válaszolt a fiatalasszony —, majd jól gondozom.

Mielőtt szüleit elhagyta, egy kis fazékba gyógyfüveket szedett, és magához vett egy köpölyözőt, egy kis kést és egy tököt, tele zsírral.

Azután útnak indult férjével. A bivaly követte őket, de csak az asszony láthatta. A férj nem, s így nem is tudta, hogy a mezők ezermestere, feleségének szolgája kíséri őket.

Amikor megérkeztek a férj szülőfalujába, örömrivalgással fogadták őket:

— Hejhó! Hejhó! Hejhó!

— No lám — szóltak a fiú szülei —, mégiscsak találtál magadnak feleséget! Nem akartad ugyan elfogadni, akit mi ajánlottunk, de most már nem bánjuk.

Mindjárt első nap kikísérte a férj a feleségét a mezőre és megmutatta, melyik az asszony földje és melyik az anyjáé.

Felesége pontosan megjegyezte magának és azután visszatért a férjével együtt a faluba. Útközben azonban megszólalt:

— A mezőn elvesztettem gyöngyeimet, visszatérek, megkeresem őket.

Valójában azonban a bivalyt akarta látni. Megtalálta és így szólt hozzá:

— Ez a mi határunk, maradj itt! Az erdőben majd jó rejtekhelyet lelsz.

— Jól van — válaszolta a bivaly.

Ettől fogva, ha víz kellett az asszonynak, csak kiment a földekre és a kancsót a bivaly elé tette. A bivaly elszaladt a kancsóval a tóhoz, telemerítette és visszavitte asszonyának. Ha fára volt szüksége, a bivaly elment a sűrűbe, szarvaival fákat tört és hozott annyit, amennyi éppen kellett a háznál.

A faluban az emberek csodálkoztak.

— Milyen ereje van ennek az asszonynak! És milyen gyorsan megjárja az utat a kúthoz, s no lám! milyen rövid idő alatt gyűjt fát is.

De senki sem sejtette, hogy a bivaly áll a szolgálatában.

Csak egy volt a bökkenő: ennivalót nem vihetett a bivalynak, mert csupán egy tányérja volt férjével együtt. Otthon, a szülőknél a bivalynak külön tányérja volt, itt azonban éhezett.

Egy napon az asszony egy bozótos részt mutatott a bivalynak; a bozótot ki kellett irtani. Éjjel a bivaly a bozótos, gyomos földet művelhetővé tette, úgy hogy egy kézikapánál többre nem volt szüksége az asszonynak, hogy megművelje a földet.

— Lámcsak, mégis ügyes asszony jött a házhoz — mondták a falubeliek —, és méghozzá milyen fürge is!

Este azonban a bivaly így szólt úrnőjéhez:

— Éhes vagyok, és ha nem adsz ennem, nemsokára nem tudok majd dolgozni!

— Ó jaj — felelte az asszony —, mit tegyek? Csak egy tányérunk van otthon. Igazuk volt az embereknek a faluban, amikor azt mondták: mi lesz a bivallyal? Hanem tudod mit, bivalyocskám? Szedj a földemről ennivalót, meg a szomszédokéról is. De vigyázz, hogy sose szedj kétszer ugyanegy helyről.

Éjszaka kiment a bivaly a földekre. Megevett innen is, onnan is egy-egy babot, egyik helyről a másikra ballagott, azután visszabújt rejtekhelyére.

Amikor másnap reggel az asszonyok kimentek a földekre, nem hittek a szemüknek:

— Nézzék csak, mi történt itt! Ilyet még nem láttunk! Egy vadállat elpusztította vetésünket! Látszanak a nyomai! Hajjaj, szegény földünk!

Visszaszaladtak a faluba és elmesélték, mit láttak.

Este így szólt az asszony a bivalyhoz:

— Igaz, hogy meg voltak rémülve, de azért nem túlságosan. Lakjál jól ma éjjel megint, bivalyocskám!

Így is történt.

A megdézsmált földek asszonyai hangosan jajveszékeltek és férjeikhez fordultak, kérve őket, hogy hívják a fegyveres őröket.

A fiatal asszony férje tudott fegyverrel bánni és ezért lesbe állt. A bivaly azt gondolta magában, hogy bizonyára ott lesik, ahol előző éjszaka garázdálkodott. Így hát úrnőjének földjére ment, mert ott csak az első alkalommal legelt.

— Megvagy! — kiáltott fel a férj. Ez a törzs nem ismerte a bivalyt, ilyenfajta jószágot még sosem láttak.

Azzal máris célbavette a furcsa állatot és lőtt. A golyó a bivaly füléhez közel a halántékon hatolt be: a mezők nagyerejű ezermestere egyet rúgott és holtan terült el a földön.

— Ez aztán jó találat volt! — kiáltott a vadász és hírül vitte a falunak.

Az asszony azonban éktelen sírásba, jajveszékelésbe kezdett.

— Ó jaj, milyen beteg vagyok, ó jajjaj!

Úgy tett, mintha beteg volna, mert csak így tudta megmagyarázni, miért sír és bánkódik annyira. Gyógyszert adtak neki, de ő kiöntötte, amikor nem látták.

Az egész falu útnak eredt kosarakkal és késekkel, hogy feldarabolják a bivalyt. Az asszony egyedül maradt a faluban. Nemsokára azonban utánuk szaladt, jajgatott, kiabált.

— Mi jut eszedbe, ide utánam jönni? — szólt a férje. — Ha beteg vagy, maradj otthon!

— Nem akartam egyedül a faluban maradni!

Amikor a kosarakat megtöltötték hússal, így szólt:

— Hagyjátok, hogy én vigyem a fejét!

— Hiszen te beteg vagy, és ez túl nehéz neked! — aggodalmaskodtak a falubeliek.

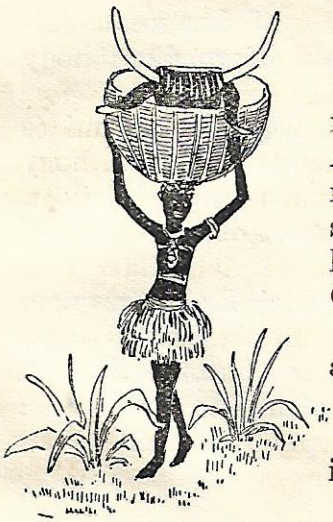

— Ó nem! — kérlelte őket. — Adjátok csak ide!

Mit volt mit tenni, odaadták neki! Fejére tette és elindult. Amikor azonban a faluba ért, nem ment a házukba. Betért a fészerbe, ahol a fazekai voltak és letette a bivaly fejét tartó kosarat. Ott maradt mellette.

Férje hívta a kunyhóba, az asszony azonban rászólt:

— Hagyj magamra!

Ételt tett eléje az ura, de azt is ellökte magától.

Eljött az éj. Férje nyugovóra tért, de nem tudott aludni, hanem fülelt.

Az asszony közben tüzet gyújtott, kis fazékjában vizet forralt és beleöntötte a magával hozott gyógyfüveket. Kézbe vette a bivalyfejet és az otthonról hozott késsel bevágott a fülnél, a halántékon, ahol a golyó halálra sebezte az állatot. Azután ráhelyezte a köpölyözőt és sikerült is az alvadt vért kitisztítani. A fejet bekente a magával hozott zsírral, a forró víz fölé helyezte, a gőz fölé, ami a fazékból pöfékelt. Azután síró hangon énekelni kezdett:

Ó apám, mező ezermestere,
megmondták nekem, ó megmondták nekem,
mező ezermestere,
megmondták nekem: mély sötétségbe jutsz,
az éjszakában kóborolsz, mező ezermestere;
te vagy a csodafa, gyökerekből nőttél,
az utadon virágot és gyümölcsöt hintettél,
te, mezők varázslója!

Ahogy varázs-szavait befejezte, megmozdult a fej, a test és a végtagok újra kinőttek és a bivaly feltámadt, megrázta fülét, feltápászkodott és nagyot nyújtózkodott.

Ekkor azonban a férj kilépett a kunyhóból, mert nem tudott elaludni és így szólt:

— Mit sír az én asszonyom annyi ideig? Meg kell néznem, miért sóhajtozik!

Belépett a fészerbe és megszólította, az asszony azonban ismét rászólt:

— Hagyj magamra!

Eközben a bivaly feje ismét a földre esett, átlőve, mint előbb.

A férfi visszatért a kunyhójába, nem értett az egészből semmit. Az asszony tovább főzte a gyógyszert, bevágta a fejet, köpölyözött és gőzölt és énekelte a varázsszavakat.

Megint életre kelt a bivaly, a tagjai megnőttek, nagyot nyújtózkodott — és megint bejött a férj, hogy megnézze, mit csinál az asszonya. Leült a fészerben, hogy megfigyelje, mi történik. Az asszony azonban fogta a tüzet, a fazekat és minden egyéb holmiját és kiment.

Füvet tépett és azzal élesztgette a tüzet és nekiállt harmadszor is a bivalyt életrekelteni.

Már hajnalodott, ekkor jött újra a férje — és a bivaly ismét összeroskadt. A nap felkelt közben és ekkor az asszony így szólt:

— Szeretnék a tóban megfürödni, de egyedül megyek.

— Hogyan akarsz odajutni? Hiszen beteg vagy! — aggodalmaskodott a férje.

Az asszony mégis útnak indult, s rövidesen visszatért.

— Útközben találkoztam egy falumbélivel, azt mondta, anyám nagyon beteg. Kértem, jöjjön el velem hazáig, de nem jött, azt mondta, sietős útja van. Azonnal tovább ment és azt mondta, siessek nagyon, hogy anyámat még életben találjam. Ég veletek hát, én haza megyek!

Mindez nem volt igaz, csak azért akart haza menni övéihez, hogy hírül vigye a bivaly halálát.

Útnak indult, fején a kosárral és egész úton mormolta a varázs-szavakat. Minden faluban köréje sereglettek az emberek és végül szülőfalujába érve elmondta, hogy bivaly már nem él. Erre hírnököket küldtek szét,

hogy egybehívják a falu népét. Szemrehányásokkal illették az asszonyt:

— Látod? Előre megmondtuk neked .De te mindenáron a bivalyt akartad.

Eközben a férj, aki feleségét követte, elért a faluba. Fegyverét egy fához támasztotta és leült.

Az emberek elfordultak tőle: „Mindnyájunkat megöltél!"

Nem értette a dolgot.

— Egy bivalyt csakugyan megöltem — mondta —, de nem tudtam, hogy nektek ártok vele.

— Igen, de ez a bivaly volt feleséged szolgálója, a mező ezermestere. Vizet mert helyette, fát vágott és dolgozott a mezőn. Ez a bivaly volt mindannyiunk jótevője, a mi varázslónk. Nélküle valamennyien elpusztulunk.

A férfi csodálkozva így szólt:

— Miért nem mondtátok ezt el nekem? Akkor nem öltem volna meg.

Hazament a falujába. Volt ott egy varázsló, azt megkérte, támassza fel a bivalyt.

A varázsló fogta a bivaly fejét, bekente bűvös zsírral: hát a bivaly egyszerre feltámadt.

— Most már csak tányér kell neki — mondta a varázsló —, és a tányérra étel. Aki dolgozik, azt nem lehet éheztetni.

Attól fogva a bivaly mindennap megkapta az eledelét és híven szolgálta az asszonyt.

MESE CSUVEANRÓL

Csuvean apjának juhait és kecskéit őrizte. Szüleinek azonban feltűnt, hogy egy idő óta sokkal kevesebb tejet visz haza, mint régebben.

— Vajon mit csinál ez a fiú a tejjel? — tűnődött Csuvean apja.

Egyik nap a fia után osont. Látja, hogy Csuvean egy nagy öreg diófa alatt ül és egy gyermeket tart a karjában; a gyerek sír és Csuvean vigasztalja:

— Morulácska, kicsikém, ne sírj! Morulácskám, gyermekem, ne sírj!

Az apa nagyon megijedt. El sem tudta gondolni, miképpen került fiához ez a gyerek.

Csuvean sárból formálta a gyermeket, leheletével tette elevenné és tejjel táplálta.

Az öreg visszasietett feleségéhez és elmesélte, mit látott.

Az anya is elszaladt a diófához, hogy meggyőződjék a dolgokról. És csakugyan úgy volt, ahogy az öreg elmondta. Ott ült Csuvean a csodagyerekkel, simogatta, etetgette, mint egy gondos anya.

Egy napon, amikor a fiú a mezőn a nyájjal volt elfoglalva, az öregek magukhoz vették a kisgyereket,

becsavarták egy ócska szőrmedarabba és elrejtették a fazekak, fahasábok és más limlomok közé kunyhójuk eresze alatt.

Amikor Csuvean este hazajött a legeltetésből, leült az udvarba a tűz mellé a szokott helyére, de arca nagyon bánatos volt és nem beszélt egy szót sem.

— Mi bajod van, édes fiam? — kérdezte az öreg.

Csuvean csak a fejét rázta, nem válaszolt.

— Miért vagy olyan szomorú, gyermekem? — kérdezte az anyja.

Csuvean megint csak nem felelt.

— Fiam, elfogyott a fa, szaladj az eresz alá és hozz néhány hasábot! — szólt az öreg.

Csuvean négykézláb az eresz alá bújt, hogy a hasábokat összeszedje és bevigye a tűzhelyre.

Ekkor azonban észrevette a csomagot, a fazekak és a tűzifa között. Valami mozgott benne. Az anya, aki leste a fiút, így szólt férjéhez:

— Nézd csak, milyen boldogan nevet, megtalálta a gyermekét!

Az öreg szülők ezután nem bántották többé Morulácskát, békével hagyták Csuveannal.

Csuvean továbbra is szorgalmasan legeltette apja nyáját és nem törődött az emberek beszédével, akik tudomást szereztek a csodagyermekről.

Apjának azonban feltűnt, hogy az állatai nem szaporodnak úgy, ahogy azt várhatta.

Akár juh, akár kecske, mindig csak egy született és nem több, nem úgy, mint azelőtt. Kérdezte Csuveant, mi történt.

Csuvean nem tudott magyarázatot adni.

Ezért aztán apja hajnalban követte a fiát, amikor a nyáját a legelőre hajtotta.

Csodálkozva látta, hogy minden juh- és kecskeanya, hangosan bégetve és mekegve, egy nagy hangyabolyhoz szalad.

Csodálkozása egyre nőtt, amikor a bolyból anyjuk után bégető kis gidák sírása hallatszott.

Nem bírta tovább rejtekhelyén. Előugrott, megnyitotta a kövekkel lezárt nagy bolyokat és fogta a gidákat, hogy anyjuknak adja. Mivel azonban nem tudta megkülönböztetni őket, nagy zűrzavar támadt.

Csuveannak nem tetszett a dolog.

Estére azonban először tért haza a faluba az egész nyáj. Amikor a falu lakói a felkerekedett nagy birka- és kecskenyáj hatalmas szürke porfellegét meglátták, fejüket csóválták és megkérdezték az öregtől:

— Mondd csak, honnan vetted egyszerre ezt az óriási nyájat?

— A fiam eddig a hangyabolyba rejtette el őket — hangzott a válasz —, de ma utánamentem és így fedeztem fel az egészet.

És elmesélte az egész történetet.

Ekkor összedugták az emberek a fejüket és mondták:

— Ez a fiú biztosan varázsló!

És így szóltak az apához:

— A gyerek is varázslat, az egész nyáj is csak varázslat. Ez a te Csuveanod végül is mindnyájunkat el fog varázsolni, és mi mindannyian elpusztulunk! Végy mérget, öntsd a tejébe, hogy megigya és pusztuljon el!

Az apa tiltakozott, mert nagyon szerette a fiát.

Este egy öregasszony nyitott be hozzájuk és a tűz mellett guggoló Csuveant megkínálta egy csupor tejjel.

— Igyál, fiam! — és elébe tette a tejet.

Csuvean utánanyúlt és kiöntötte az egészet az udvarra, amely gallyakból készített kerítéssel volt körülvéve.

— Észrevette! — mormogták csodálkozva az öregek.

A falu lakói megint összegyűltek tanácskozásra és megegyeztek, hogy Csuveannak a szokott esti tűzhely mellett mély gödröt ásnak és betakarják ágakkal. A fiú este hazajön, nem veszi észre, a gödörbe beleesik és ott majd könnyen elbánnak vele.

Amikor az ifjú este hazatért, befurakodott testvérei közé, akik a letakart gödörtől jobbra és balra, a tűz mellett üldögéltek.

Nagy dulakodás kerekedett, míg végül is a verem mellett ülő fivér hangos kiáltással beleesett a verembe.

De az izgága szomszédok továbbra is mindenféle dolgot eszeltek ki, hogy a varázslónak mondott ifjút elveszejtsék.

Csuvean nemigen törődött velük, örült csodagyermekének és legeltette apja nyáját.

A falu főkapujánál ástak egy másik vermet, lazán lefödték és földet szórtak a tetejére.

Minden falubelinek oldalutakon kellett este hazaterelni a nyáját, hogy csak Csuvean jöjjön a kapun át a faluba és beleessék a verembe.

Jött is a mezőről, vidáman, semmit sem sejtve. Amint azonban meglátta a falu kapuját, tüstént mindenre rájött.

A leskelődő emberek legnagyobb csodálkozására a

juhok és kecskék nagyot szökellve átugrották a veszedelmes helyet és a gyűlölt ifjú is így tett.

Az emberek nem nyugodtak. Harmadszor is megkísérelték a dolgot.

— Rejtsünk el egy felfegyverzett embert a boglyába — mondták az emberek —, és ha Csuvean apja este majd elküldi fiát, hogy hozzon néhány csomót a fa alatt levő boglyából, akkor az ember szúrja agyon a varázslót!

Este szokás szerint kérte az apa Csuveant, hogy hozzon egy keveset a boglyából a tűzhöz.

A fiú engedelmesen felállt, azonban kezébe vette lándzsáját és még bivalybőrpáncélját is bal karjára fűzte.

— Mit jelent ez? Miért viszel fegyvert magaddal, ha szénáért mégy? — kérdezte az apja.

— Ó, csak úgy — volt a felelet.

És lándzsáját a boglyába hajította.

Az elbújtatott ember nagyot kiáltott és menekülni igyekezett.

Csuvean utána szaladt.

— Segítsetek, segítsetek! — kiáltott a fiú. — Apám szénaboglyája elszalad!

És közben dárdáját is utánahajította a szaladó boglyának.

Azután visszatért apjához és így szólt:

— Parancsodat nem tudtam végrehajtani, apám, a szénaboglya elszaladt!

Az emberek kezdték belátni, hogy nem tudnak rajta kifogni.

Csuvean most elhatározta, hogy egy kissé megtáncoltatja a falu lakóit.

Egy nap a mezőn egy kimúlt zebrát talált, ráült és úgy legeltette a nyáját.

Este, amikor hazaért, kérdezték tőle:

— Hol legeltettél ma?

— A csíkos-dombocskán — szólt.

Következő nap ismét megkérdezték, ugyancsak harmadik és negyedik nap, és mindig így felelt:

— A csíkos-dombocskán, nagyon jó volt ott!

Egy nap, amikor megint a zebra-tetemen ült, az szétpukkadt alatta.

Este megkérdezték:

— Hol legeltettél ma?

Így válaszolt:

— Ma a hasadt-dombocskán voltam!

Megharagudtak rá és mondták:

— Miféle különös nevű dombokon jársz? Biztosan lóvá teszel minket. Holnap veled megyünk és megnézzük, hogy hol legeltetsz.

Így is történt.

Az ifjú a zebra tetemre rámutatott:

— Itt van a csíkos-dombocska!

— Hogyan? Hiszen te becsapsz bennünket! Mutasd a hasadt-dombocskát!

— Előtte álltok — válaszolta.

— Hol? — kérdezték.

— Hát nem látjátok ezt a zebra-tetemet? Ez a hasadt dombocska.

— Csuvean, te már nem vagy gyermek, hát nem láttad, hogy ennek ehető volt a húsa? Ha legközelebb ilyen hullát találsz, akkor fészert csinálsz a vadállatok ellen fatörzsekből, aztán hazajössz és hívod az embereket, hogy kosarakkal a húst hazavigyék.

— Jól van — válaszolta Csuvean —, legközelebb így teszek.

Egy nap egy kis kimúlt madárkát talált. Nem volt egy hüvelykujjnál nagyobb.

Kézbe vette baltáját, ágakat és bokrokat vágott ki és hatalmas halmot tornyozott a madárka fölé.

Azután hazasietett és összehívta az embereket:

— Gyertek gyorsan, találtam egy kimúlt állatot, sűrű bozóttal körülvettem, úgy, ahogy mondtátok; menjetek kosaraitokkal és hozzátok el a húst!

Az egész falu, férfiak, asszonyok, gyerekek elindultak. Az asszonyok és leányok fejükön hatalmas kosarakat hordtak. Az a szó, hogy „hús", mindenkit jókedvre hangolt. Már messziről látták a boglyát.

Előre örültek a nagy vadnak.

— Hol van a vad, amit bekerítettél? — kérdezték.

— Ott fekszik — válaszolt az ifjú.

— Ó, hiszen ez egy kolibri! — morogták csalódottan. — Hiszen ez nem vad, ezt nyakba kell akasztani ékszerként! — mondták a férfiak.

— Jól van — válaszolt az ifjú —, legközelebb úgy teszek.

Így történt, hogy rövid idővel később egy őzikével jött meg, az őz a nyakába volt akasztva.

— Nézzétek, most múltkori tanácsotok szerint jártam el.

Szidták:

— Veled nem megyünk semmire, te mindent rosszul csinálsz!

Csuvean még jó néhányszor megtréfálta őket. Végül is megunták és nem adtak neki több tanácsot.

AUTA ÉS A VADKAN

Auta pajkos kisfiú volt. Csak a csínytevésen járt az esze.

Történt egyszer, hogy anyja meg akarta pirongatni. Auta elszaladt az erdőbe.

Egy héja csapott le hirtelen, karmaival felragadta Autát és felszállt vele. Egy egész napon át röpült a héja; estefelé egy nagy város elé érkeztek. Ott a héja letette Autát.

Ebben a városban éjszaka nem volt szabad az utcára menni. Egy nagy vadkan rémítette a várost; az utcákon kóborolt éjszaka; ha emberrel találkozott, megölte.

Éjszakára mindenki bezárkózott.

Senki sem merte a vadkant megtámadni; azt hitték, ember meg nem ölheti.

Auta bement a városba. Az emberek így szóltak hozzá:

— Zárkózzál éjjel te is a házba, mert megöl a vadkan!

Auta másnap körüljárt a városban és mindenkitől kért egy-egy gombócot, egy-egy kerek követ és tűzi-

fát. A fából máglyát rakott, a kerek köveket rátette és tetejébe a tálat a gombócokkal.

Senki sem sejtette, mit akar.

Ahogy esteledett, az emberek mind házukba mentek és bezárkóztak, Auta azonban kint maradt és meggyújtotta a máglyát. A kerek kövek csakhamar vörösen izzottak.

Egy idő múlva jött a vadkan és rákiáltott Autára:

— Véged van!

— Dehogyis! — felelte Auta. — Tudd meg, hogy nem félek tőled.

A vadkan erre nekirontott Autának és meg akarta ölni, de Auta így szólt:

— Ha birokra akarsz kelni velem, mutasd meg az erődet. Itt van száz kő! — közben rámutatott a gombócokra. — És ott is van száz kő! — és a tűzben izzó kövekre mutatott.

— Én megeszek tíz követ, azután te eszel tízet. Meglátjuk, ki győzi jobban.

A vadkan így szólt:

— Jól van. Azt hiszed, én nem tudok annyit falni, mint te? Semmiség ez nekem!

Auta kivett öt gombócot és megette. Azután így szólt:

— Most tátsd ki a szádat! Te vagy soron.

A vadkan kitátotta a száját és Auta öt izzó követ dobott bele.

A vadkan lenyelte. Hangosan felnyögött és így szólt:

— Amit te megteszel, azt én is meg tudom tenni.

Auta megint megevett öt gombócot és így szólt:

— No, tátsd ki a szádat, hogy neked is adhassak öt gombócot!

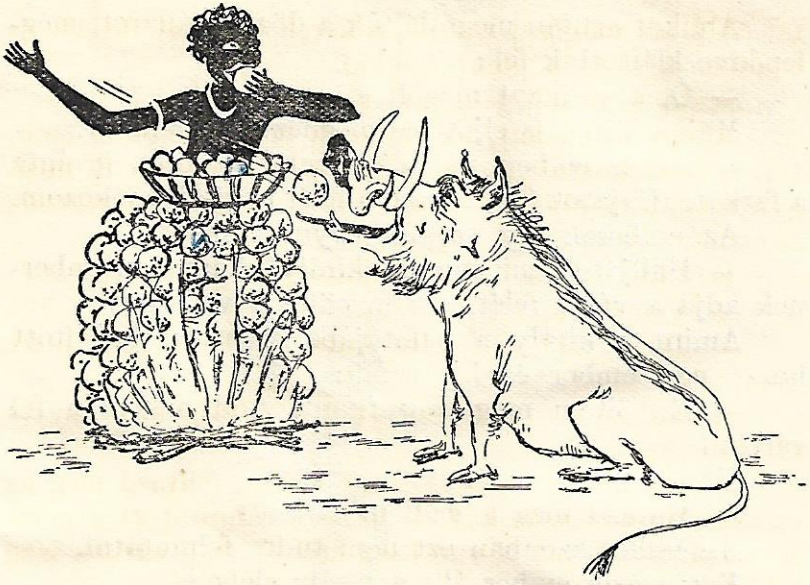

A vadkan kitátotta száját és elnyelte az öt követ és üvöltött:

— Add ide a többit is. Majd megmutatom én neked, hogy többet bírok, mint te. Hiszen te mindig csak ötösével nyeled!

— Akkor nyisd ki jól a szádat — mondta Auta.

A vadkan kitátotta a száját és Auta valamennyi izzó követ behajította a torkába. A vadkan lenyelte mind, meghemperedett és — vége volt.

Auta levágta a vadkan farkát és zsebre tette. Azután bement a házba, ahol lakott, bezárkózott és elaludt.

Másnap reggel, amikor az emberek az utcára mentek, így szóltak egymáshoz:

— Olyan szörnyen, mint ma éjjel, még soha nem üvöltött a vadkan; mi baja lehetett?

Amikor azután megtalálták a döglött állatot, meglepődve kiáltottak fel:

— Ó, a vadkant megölték!

Még a király is eljött és megnézte a vadkant.

— Az az ember, aki a vadkant megölte, levágta a farkát. Hívjátok ide, városom felét neki ajándékozom.

Az emberek így szóltak egymáshoz:

— Halljátok, mit mond a király? Annak az embernek adja a város felét, aki megölte a vadkant.

Amint a király a palotájába érkezett, beállított hozzá egy ember és így szólt:

— Én öltem meg a vadkant. Add nekem a fél várost!

Mire a király felelt:

— Mutasd meg a vadkan farkát!

Az ember azonban ezt nem tudta felmutatni.

Egy másik ember állt a király elébe:

— Én öltem meg a vadkant. Add nekem a fél várost!

A király ismét így szólt:

— Mutasd meg a vadkan farkát!

Azonban ennél az embernél sem volt bizonyíték.

A város egyetlen lakója sem tudta a vadkan farkát megtalálni.

Az emberek elújságolták Autának, hogy mi történt éjszaka:

— Megölték a vadkant. A király a fél várost ajándékozza annak, aki megölte!

Auta elment a királyhoz és megszólalt:

— Én öltem meg a vadkant!

A király válaszolt:

— Mutasd a farkát! — és Auta kivette zsebéből a vadkan farkát és megmutatta a királynak.

A király erre így szólt Autához:

— Te többet tettél a városomért és népemért, mint eddig bárki!

És annyi aranyat adott neki, hogy gazdag ember lett belőle és még ráadásul a fél várost is neki ajándékozta, ahogy megígérte.

R61

TARTALOM

Kimanaueze fia és a Nap meg a Hold leánya
(Mbundu népmese, Angola, Nyugat-Afrika) 3

A teknősbéka és az elefánt
(Kondo népmese, Nyasa vidék, Kelet-Afrika) ... 14

Kolomodumo
(Sutu népmese, Dél-Afrika) 18

Mese a vízilóról, a teknősbékáról és az elefántról
(Duala népmese, Kamerun, Nyugat-Afrika) 22

A réti varázsló
(Ronga népmese, Dalagoa öböl, Dél-Afrika) 27

Mese Csuveanról
(Sutu népmese, Dél-Afrika) 36

Auta és a vadkan
(Dankali népmese, Északkelet-Afrika) 43

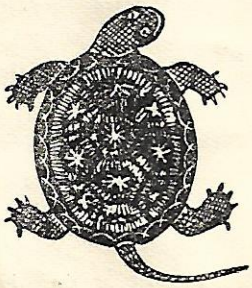

4,50 FT

8 ÉVEN FELÜLIEKNEK